

Z ČESKO-AMERIČKÉ POESIE.

F. M. BERANOVSKÝ: NAD ŘEKOU.

Na srázném stojím tesu a vlny pome mnou v úpatí starých lesů zpívají píseň svou — bouřlivou píseň síly šeptem smyslným, v níž jak by vodní víly lákaly hlasem svým do vln, jež měkce plynou a v dálku spěchají a srázný tes můj minou a polibky potají — a dál se váli a váli, jak by mne dráždily bych a té se vrhl skály — odvalu srdce má-li — v jich náruč na chvíli.

HAVEL Z HOR: TOUHA.

Dvě ruce bílé, ruce ženy, zlíbatí chtěl bych roztoužený — dvě ruce bílé — drahá má — v aleji parku z večera.

Dvě ruce bílé, ruce ženy, a večer chorý, rozteskněný — dvě ruce bílé — ruce Tvé — a retý Tvoje vášnivě.

JAN HARRIS ZACHAR: PROČ?

Proč nemožno zít v srdce Tvé, číst z něho nelze, bratře? Je jako pole tísňivé, jež podzim mlhou natře.

Ó já vím: vždyť máš rodinu, stál vždy v Tvých dětí věnci se octne v jídla hodinu, jich hájí existenci.

Tak o Husovi mluví rád, však zjevit přesvědčení, jež v risko Tvůj vhná plat, to síle Tvoji není.

Než těs se, neboť nejsi sám: my oslavujem Husa, však hájit přesvědčení chrám, v tom práce naše kusá.

Nás obehod, naši přátelé a místo společnosti, zdar v budoucnosti ztemnělé, klid, po němž touží kosti —

však známe, kterak svědomí již ztišit podezřelé, při ehlebu, jenž zub nezlomí, si hrát na trpítele.

Proč, proč, ó bratře, ještě dnes, kdy tolik činíme k nebi, je člověk hotov, by kyj vznesl, blížnímu rozbíl lebi,

jenž v přední voj vnik' vojínů a staré modly káci, neskládá rukou do klínu, v životu nezří láci?

Proč zván je v zemi, Kristovou již jmenujeme rádi, ruch nový spatnou výchovou, a ním boj se trpký svádí?

Ó dobo svatá, zářivá, v níž mysl volná bude, můj duch se v snách Ti klanívá, Ti píseň slávy hude!

Ó dobo svatá, veliká, v níž bude člověk každý, jen svědomí mu bude pán, bát nebude se vraždy!

Ó královno, já toužím být vojákem Tvojm prostým, chei porážet a útočit, odkládat dětský kostým!

Pojď se mnou, bratře, v jeden řad, pojď, budem trpět spolu. Snaď Tebe a Tvých dětí hlad nesrazí k zemi dolů.

A budou-li pak počítat nás v rebelantů rotu, snám budou-li se našim smát, nás vženou na Golgotu,

pak těs se, že jsi neprodal svůj život za kus masa, že člověčenstvu vše jsi dal, žil, svědomí jak hlásá.

NÁZORY UPTON SINCLAIRA O ROZVODECH.

Anglický měsíčník "The World To-day" (Dnešní svět), v říjnovém čísle přináší několik pojednání o palčivé otázce rozvodů, promyšlených různými velikými prominentními v životě společenském i literárním. Mezi nimi slá se mi

nejsilnějším a také nejúpravnějším názor vyslovený Upton Sinclair-em, který zde et. čtenářům "P. Z." v překladu podává. Vyprošují si, aby kritika neb odsouzení náhledů páne Sinclairových byly obráceny na jeho osobu, jelikož já sám nemám s nimi nic společného a jedině jsem vinen pokud mi možno svědomitě překládu. Lou W. Dongres.

Nedávno četl jsem náhodou dopis z Turecka, v němž popisována jest snaha žen oné země osvoboditi se od povinnosti nosení yašmaku, čili závoje, k ukrytí svých obličejův. Dopisovatel uvádí článek orthodoxního tureckého listu o děsném "vpádu" této novoty; vysvětluje se v něm, že v Koranu sice není příkazání narušující ženám zastírání si obličejů, ale jest tam příkazání zakazující dívati se žádostivě na obličej ženy, ale mužům jest nemožno příkazání toho zachovávatí leč když ženy ukryjí své obličej před veřejností.

Podobně četl jsem zprávy misionářů z Číny o boji, jenž jest tam veden k vůli osvobození žen od zvyku ovinování nohou, jimž mění se jich chodidla v pahýly a jsou pro celý život zmrzačeny. Zde též neschází na zbožných náboženských karatelích, uvažujících o hříšnosti této novoty. Kdesi mezi domorodci Jižní Ameriky jest kmen, jehož zvykem jest utahovati a svrati čelisti dítěte, čímž přivodí se zmrzačení a choroba nervů, která hrozí kmen ten vyhubiti. — Mezi jistými domorodci střední Afriky je požívání slepic hříšchem proti víře a jiní zase z náboženské pověry nesmí požívatí masa zvířat dříve než toto tak se rozložilo, že klouby samy od sebe odpadávají. Mezi starověkými židy je zakázáno požívatí masa a másla z téže nádoby, jakož i požívatí vepřového masa jest zapovězeno vírou.

Všechny tyto předchozí příklady jsou náboženským tabu (zápověď). Teď přijdou vědatelé a podrobí je prohlídce. Oni shledají, že zvyky utahování chodidel a čelistí jsou děsné a ukrutně zločinné proti životu. Oni shledají, že zvyk nejísti maso a másla z jedné nádoby jest neškodný, ale úplně bezfyziológické podstaty. Oni shledají, že odmrštění požívatí vepřového masa má podklad, že tato zvířata často bývají stížena nakažlivou chorobou; ale najdou, že přítomnost nákazy může býti zjištěna drobnohlédnou prohlídkou a že trichiny lze zničiti určitým stupněm tepla a tudíž dobrou úpravou. Oni pak prohlásí, že vepřové maso jest dobrou potravinou, když užije se oněch opatření — což dokazuje faktum, že americká puda byla osazena a zvelebena zákopnými masa toho požívatelci. Ale to o všem nedělá žádného rozdílu ve víře orthodoxního žida; on zakazuje sobě požívatí vepřového masa pod trestem věčného zatracení a považuje za mravní a náboženský úpadek, když jeho dívky odmrstují uznávati náboženský tabo a přizpůsobí se poměrům svého okolí a lidem, mezi nimiž žijí.

Předchozí úvod ku pojednání o rozvodech manželských bude se zdáti každému podivným. Co vše to má dělat a otázkou rozvodů? My máme v přítomné době zákoník o sňatech a rozvodech, vytvořený na jistých a zajištěných hodnotách, věrných a jistě špatně pochopených slovach Kristových, a ještě podivnějším pochopením sedmého příkazání zákonů Mojžíšových. Tyto byly upraveny naukami a účtům jistých církevních otců prvotní církve křesťanské a docela zasloupeným a nespravedlivým předsudkem rozličných církevních gentlemanů, kteří je následovali. Tato smíšenina byla konečně obalena páleným cukrem společenských zodpovědnosti a výsledek jest produkt naší křesťanské ideje o manželství, která jest dnes všeobecně považována našimi náboženskými poručníky a novinářskými morališty jako konečné zjevení pravdy o styech mezi pohlavím lidstva, a jakékoli odchýlení se od tohoto pravidla bylo by známku děsného sociálního rozkladu.

S takovými lidmi, kterých názory o manželství jsou spečetěny náboženskou předpojatostí, nemám žádných argumentů. Článek v měsíčníku není místem k rozboru některých základních názorů o náboženství. Kdo v stávajících zákonech a zvytech o manželském svazku vidí a uznává zjevení boží, pro toho není článek tento psán. Co se mne týče, neuznávám žádného zje-

vení v manželství a rozvodu. Věřím, že manželství a rozvody jsou institucemi úplně lidskými, ustanovenými a formovanými k vůli pravidlování jistých vztahů a účelů čistě lidských, o čemž promluvíme si dále; že tato zřízení musí býti studována vědecky a jedinec z toho stanoviska uvažována býti zda li zcela a úplně účelu svému vyhovují.

Jestli jest čtenář připraven připustiti správnost předešlé věty, at mne následuje dále v mých argumentech, jestli věří, že manželství jest věc přesně stanovenou zjevením vůle boží — at nejde se mnou dále — ale sleduje ty, kteří si obvažují chodidla a čelisti.

Co jest pravým účelem stavu manželského? Regulování pohlavních styků mezi mužem a ženou za účelem plození nejlepších dětí a opatření jich vychování za nejlepší okolností. Jest domov, v němž rodičové jsou nespokojeni a mučení, nejlepší místem k výchově dětí? Jsou děti postačitelnou příčinou, aby se rodičové vzdali všech svých práv pro celý svůj život? Původním účelem manželství jest tedy dítě — jeho nejlepší vychování a ochrana jeho matky. Buďme spravedliví a podívejme se, zda-li dnešní poměry tomu skutečně vyhovují.

Co vlastně sledujeme ve skutečnosti? Když naši náboženští návodci a novinářští mravokárci pojednávají tuto otázku, nezvratně — považují za svaté, že výsledkem dnešního systému jest jednoženství domov: jeden muž se ožení s jednou ženou, jest jí věren — neb alespoň slušně věrnost tu udržuje před veřejností — mají spolu děti a děti ty vychovávají a tak pohlavní pud člověka jest regulován v mezích pořádku. Toto jest manželský sňatek, na němž náboženští a morální učitelové budují svou teorii, na kterou útočí, neb chtějí ji zničiti, jest útokem na společnost lidskou a její morální základy — domov.

Nyní, dovolme si na chvíli užití praobyčejného předsudku nezastřeného rozumu a odvažme se připustiti skutečnost, jak existuje a jak ji všichni známe a rozdíli mezi faktem a ideální teorií. Muži vstupují do zápasu životního; někteří dodávají je lepších úspěchů než jiní. Prakticky všichni čekají, až se dodělají jistých životních úspěchů, než se ožení. Během té doby, za své svobody, málokterý z mužů zdrží se pohlavních styků s druhým pohlavím; někteří, poněvadž nejsou správně pohlavně vyvinutí, a někteří, poněvadž jsou do výstřednosti nábožensky neb stydliví. Obrovská většina svobodných mužů vyhledává pravidelné pohlavních, tak zvaných nemravných styků. Velký počet takto ruší své zdraví a charakter.

Nyní přicházíme k druhé straně této otázky. Žena taktéž musí zápasiti o existenci a životní. Většina jest jich vychována pouze k manželství; jsou vedeny k svůdnosti, udržení a zlepšení pleti, nosí vábné a svůdné obleky, vysoké opatky, které zastavují oběh krve, a úzké šněrovačky, které stěsňují jich dýchací ústroje a prakticky je mrzačí. Ony nakrucují své vlasy, učí se v přivětivém úsměvu a většina jich pomocí toho všeho dosáhne muže a děti. Mnohdy, vzor všem připravám, nedosáhnou toho přirozeného cíle, dorostou a sestárnou se svými touhami neukojenými a stanou se z nich nejubožejší bytosti v našem společenském systému, předměty výsměšků a novellistů a cartoonistů všech věků, staré pany. Jiné jsou vehnány do armády pracujících za živohyť neb se stanou domácími otroky v rodinách příbuzných, jimž případnou za obtíž. Mnohdy z nich, kterým bylo z ekonomických příčin zabráněno vstoupiti v manželství, ukájejí svůj pud takovými způsoby a jiné drží se přesně celibátu. Mezi těmito moderními psychičtí náležají nejvíce případů pro studia nervových chorob a nepořádků. Konečně asi 50,000 těchto bytostí každoročně v této zemi vehnáo jest v řady profesionálních prostitutek.

Předchozí jest nepokrytou pravdou o pohlavních stytech moderní společnosti. Není to otázka pouze manželství, ale otázka manželství a prostitutek. Ať naši náboženští rádeové a novinářští

50,000 KNĚH ZDARMA MUŽŮM. Na Cenu \$10.00 Pro Každého Postiženého Křaž. Pak-liže trpíte kteroukoliv nemocí mužim tak vlastní, tedy Vás žádáme, byste si dopsal o jednu z těchto obdivuhodných knih. V té se jednoduchým a srozumitelným způsobem píše, jak každý muž, trpící otravou krve, životní slabostí, povšechnou ztrátou síly, reumatismem, nemocí ústrojí, žaludku, játer, ledvin aneb nemocí měchýře, může býti trvale vyléčen ve svém vlastním domově. Jest-li žákman a zvažen penězmi má obětí, tu tato "Zdarma Knihu Mužim" bude mít pro Vás cenu sta dolarů. Tedy Vám pro trpíte a jak můžete opět nabýti svého a trvalého zdraví. Těmto mužim vráceno bylo dokonalé zdraví síla a mužnost za pomoci této cenné knihy. Jest to sklidite vědomosti a obsahuje právě to co každý muž vědětí má. Panuje-li že tato kniha jest naprosto zdarma. My zaplatíme poštovné. Oddělte tento "Z D A R M A K U P Ů N" a zašlete nám ho dnes a my Vám zašleme jeden výtisk této cenné knihy úplně vyplačené. ZAŠLETE DNES TENTO KUPŮN NA KNihu ZDARMA. DR. JOS. LISTER & CO., B. 706 Northwestern Bldg., 22 Fifth Ave., Chicago. Pánové — Zajímám se o Váš nabídku, "Knihu zdarma" a těšilo by mne, kdybyste mi ihned jeden výtisk zaslali. Jméno..... Stát..... Pošta.....

mravokárci vystoupí a jednájí s tímto problemem upřímně, jakým skutečností jest a ne jak si jej ideálně představují. (Můžete býti ujisti, že se toho neodvážejí.)

Mravní zákon lidských tvorů představuje zkušenost lidstva; muž představuje snahu žen a mužů přizpůsobiti se poměrům, v nichž musí žiti. Než moderní věda přivodila poměry, které se neustále mění. Život jest procesem vývinu a mravní zákon se vyvíjuje taktéž. Takové racy, které nejsou s to změnití a přizpůsobiti své mravní stanovisko poměrům, jsou určeny k vyhynutí, kdežto ti národové, kteří upravují své způsoby a zákony rychle podle nových poměrů a okolností, jsou jistě svým úspěchem a močí.

Základním bodem, na němž všechny zákony a způsoby manželství spočívají, jest vztah pohlavní, z něhož za normálních okolností povstane dítě. Matka musí býti chráněna v době těhotenství, dítě musí býti živeno a vychováno. Jestli neudělají rodičové, případně povinnost ta společností lidské a proto společnost lidská přísně vymáhá na rodičích, aby povinnost tu plnili. Ale v moderním světě objevil se v poslední době nový činitel, o němž vyslovil se Bernard Shaw následovně: umělá neproduktivní manželství, největší přeprat devatenáctého století. My jsme vytvořili odvčký tabu v pohlavním regulování lidstva a nyní věda vyvrací jeho samé základy.

Věda sama se zhržila svého objevu a až dosud neodvážila se upotřebiti vynálezu v praxi; ve skutečnosti muži vytvořili a zavedli zákony, pomocí jich posílají do vězení ty, kdož se odváží vynález, vlastně objev vědy učiti a šířiti. Soudobně, tichými a tajnými metodami, jichž pravda musí užívati se tam, kde jest jí bránné předsudky a pověrou, mezi třídami na povrchu hrozících se moralistů, lidstvo stojí tvář v tvář: plenně samovraždě.

Ne dlouho budou naše matky roditi děti "slepé", jedno za druhým, až sestárnou a vyslyšeny klesnou v okovech, které na ně příroda připravila a lidská společnost ukovovala. Již ne dlouho a přestanou četví chudých býti plněny špatně živými a zvrhlými dětmi a nebudou více národové vhaňeni do krvavých válek a vzájemného se vraždění, poněvadž ta která země nemůže uživiti lid slepě naplenněný. Místo toho člověk, pán přírody, bude mít děti tenkrát, když je bude močí vychováti tak, jak toho svět a poměry žádají. — Tento vynález jest jediným prostředkem k vyhlazení prostitutek a regulování styků mezi muži a ženami. Oni učiní mladým mužům a ženám vstupovati v manželství a zůstati tak dlouho bezdětnými, jak dlouho jejich poměry jim nedovolují řádné opatření dítěte a bezpečnou budoucnost jeho i matky. Taková žena bude močí zůstati nadále ve svém povolání, budou-li toho poměry a budoucnost vyžadovati. Bude se roditi méně dětí, ale za to děti lepší a bude jim dána lepší příležitost k boji životnímu. A jestli muž a žena poznají, že svými povahami k sobě se nehodí, shledají-li, že společný život byl by jim břemenem a kletbou, jak tomu je dnes v tak velkém procentu manželství, nebude zle hned na samém počátku jich manželství dítě, k němuž povinností učiti muže i ženy na celý život otroky. A až nadejde doba, kdy muž i žena bude jeden druhým vzájemně

bezpeční, až bude mezi nimi zajištěna láska manželů a ne jen mýve skutečností jest a ne jak si jej ideálně představují. (Můžete býti ujisti, že se toho neodvážejí.)

Nyní si pomysleme, že naši duchovní rádeové zavínili přijetí krutých zákonů proti křivení známostí o tomto vynálezu vědy a jeho užívání.

Jste připraveni sledovati mne dále v pozorování stavu manželského a praktického stanoviska lidského prospěchu? První musíme uvážiti národohospodářské poměry moderního světa a jednotlivců. Já věřím, že co nejdříve udá se ve společnosti lidské obrovská změna, která umožní každému muži a ženě, kteří jsou ochotni pracovati, vydělávati si židobytí způsobem bezpečným a slušným. Dnes takové poměry neexistují a v děsné soutěži vyžaduje boj o chleba veškeren čas a sílu těch, kteří jej musí prodělávati. Žena, která přijala na sebe břemeno a risk mateřství, jest bezmocnou k dalšímu boji o existenci a proto společnost lidská ustanovila zákonem její právo a ochranu, kterými může donutiti otce svého dítěte k podpoře a výživě.

Toto jest stav, který nazýváme manželským, který studován vědecky, než se býti ničím jiným než čistě ekonomickým zařízením. Bylo by mnohem lépe, kdyby se dělalo zařízením toto co nejvíce trvalým a společností lidská jest rozhodně oprávněná učiti veškerého morálního tlaku za tím účelem, aby lid poznal vážnost manželského stavu a nutnost jeho trvalého udržení, kde je to jen trochu možno. Ale vzor tomu vše, co má lidská společnost právo požadovati od manželů, jest vyplnění ekonomických závazků, které na sebe převzali, a to jest, že se postarají o výživu a vychování dítěte a že muž bude ženě finančně a náropomocem, kdyby její zdraví neb její schopnost vyživovati se, utrpěla v manželství svazkem jaké škody a poruchy.

Alle zde zastaneí náboženského taboo začnou mluhati do otázky manželské. Oni vystoupí a prohlásením, že manželství není jen ekonomickým a společenským zařízením; ale svatou nerozvláště. "Co Bůh spojil, člověk nerozvláště", a proto dva lidé, kteří nechal "zástupce božho" slova vyřeci, jsou na celý svůj život v pasti. Jak jsem pravil na počátku, nechei arguovati se zastaneem náboženského taboo manželské svátosti, začal jsem pouze toho, kdo věřil v lidské sňatky, aby mne následoval. Podle náboženské teorie nelze manželský sňatek rozdělviti, ani když po jeho uzavření se shledá, že jeden člen jest nemocen, nevládivý opilec, vrozený kriminálník, degenerát neb trpí chorobou, která se jistě přenechá na děti jim splozené neb jí zrozené.

Pozastavte se na chvíli a uvažujte, co to znamená. Uvažte, že naše soudy rozhodly, že v manželství nestává možnost žádného zničení. Uvažte, že církev svými nejposvátnějšími autoritami rozhodla taktéž a uznáváje manželství za bohem uzavřený svazek, odměnití udílení jiných svátostí styky s mužem, neb užívá ochranných prostředků proti pošetí. Dnes mnoho se jedná, mluví a

píše a pozorují s nemalým zájmem a politováním, že takřka všude — ve všech vrstvách naší veřejnosti se prohlašuje rozvod za zlo a volá se o jeho zrušení na ochranu domovů a žen! Pravím a politováním, neb takové náhledy značí triumph náboženských předsudků a nevědomosti a jsou známkou degradace amerického smýšlení a ducha. Jsou rozvody zbytkem, frivolní, lehkomyšlné, ale velká většina jich má podstatnou příčinu a ženy se jich domáhají, jsou skutečně otrokyněmi a jich život mrou.

Právě v přítomné době panuje hnutí v národě podřiditi rozvody vůbec zákonu spolkovému, totiž němu ve všech státech. Kdo se o to nejvíce zasazuje? Církev! To značí, že v celých Spoj. Státech má býti postaveno manželství pod stín náboženského taboo. Dnes máme ve Spoj. Státech dosud másto, hlavně na západě, kde lid naše vše miluje svobodu a volnost všech i každého jednotlivce, muže i ženy. Kéž by tento lid napřed důkladně prostudoval sociální problem manželství a rozvodů a pokusil se na odpor jakémukoli pokusu uvrhnouti nás, muže i ženy, násilím zpět v "pohlavní-otroctví" a degeneraci, která převládá ve státech modrých, církevních zákonů, jako jsou Jižní Karolina nebo New York.

Cesty přírodní jsou cesty boží. Dříve než se Abraham narodil a dávno před tím, než puda proměna ku stavbě pyramid v Egyptě, léky byly dělány z bylin k léčení nemocných a šteme v Písamě zvolání žalmisty: "Očisti mne hysopem a čistým budu."

Úspěch starého bylinného léku, Dra Petra Hoboka, se správně přičítá té skutečnosti, že se věrně přidrží cest přírody. Je to lék přírodní, sestavený z látek přírodních, bylin, kořínků a listů z rostlinného skladiště božho.

Nelze ho dostati v lékárnách. Zvláštní jednatelé dodávají ho lidem přímo. Dopíste na majitele Dr. Peter Fahrney & Sons Co., 19-25 So. Hoyne Ave., Chicago, Illinois.

John J. Ostronich plumbařství, zavádění páry a plynu. 1414 So. 13. Str., Omaha, Neb. Správky jsou naší zvláštností. Rozpočty na nové zavádění vody, plynu, vytápění parou, horkou vodou neb vodu. Ošetřová vyhovlen. Telefon Tyler 1299. 817

DOHSE BROS. obchodníci uhlím a krmivom, roh 13. a William ul., OMAHA. měkké i tvrdé uhlí nejlepší ve městě. Telefon: Douglas 1710 1217

NOSTINEG A RESTAURANT. Bratři Divišové. Městečky ležák stálo na čepu. Vyborová vína, kofačky a lim. likéry vždy na skladě. Právě česká kuchyně. Čistě a chutně připravované jídla každý den. Pro hosty z venkova čistě pokojky. Uč. společenství na míru podléhá pronájemkové sál, jakoli místnost spolkovému. Stát